

Tradiční walserský dům

učit na různých veřejných kurzech a také vycházejí periodika či knižní publikace v něm psané.

Když je řeč o walserském dialektu, je vhodné se zmínit o muzice. Jako většina etnik, i Walservé jsou hrdí na svůj vlastní dialekt a rádi si v něm i zazpívají. Do walserských písní patří zvláštní druh zpěvu – jódlování. Písně jsou také často doprovázeny neobvyklým, avšak pro alpskou oblast typickým hudebním nástrojem – alpským rohem. Mimo alpský roh jsou ve walserských písních slyšet další dechové nástroje, harmonika, pochodové činely a jiné.

Kroje plné radosti ze života

Toto alpské etnikum je ojedinělé také svým krojem, který je plný zajímavostí a skrytých významů, které však pouhý pozorovatel nemá šanci rozeznat. I v této kultuře se každý kroj odlišuje a mění zejména v závislosti na regionu, kde se nosí. Walserské kroje jsou plné radosti ze života, pestrých barev a rozmanitostí. Jsou ozdobené vyšíváním, mašlemi nebo drobnými třásněmi. Nejčastějšími barvami jsou červená, modrá, černá a bílá. K ženskému kroji neodmyslitelně patří sukně sahající zhruba pod kolena, výrazný límeček či šátek a někdy jsou k vidění i pokrývky hlavy, jimiž jsou například zdobené klobouky nebo šátky.

Obyvatel z Valais o krojích vypověděl: „Walserské kroje se liší podle regionů a země, z které Walservé pocházejí. A každý kroj je tvořen z prvků, které nesou určitý význam. Například černý šátek na ženských ramennou značí, že ženě někdo umřel. Naopak bílý šátek nám o ženě říká, že je neprovdaná.“

Naopak walserská architektura na rozdíl od krojů není ni-

čím ojedinělá. Architektonický styl budov je obrazem alpské architektury, která je typická svými dvou až třípatrovými domy s roubeným či dřevěným obložením. Velice často jsou jednotlivá stavení zdobená a obohacena o podélné balkony či pavlačky. Tento styl obytných a hospodářských budov se vy-

Walsertreffen se konají jednou za čtyři roky

Třeba ve městě zvaném Triesenberg se nachází jeden z walserských domů, příliš se neodlišuje od podobných stavení v okolí. Stojí kousek od hlavního náměstí, je víceschodový s bílými okenicemi a skrývá svou historii a důležitý význam pro walserské horské etnikum. Ten, kdo se o něm nedoslechne ve Walserském muzeu stojícím několik metrů opodál, od ostatních ho nerozezná.

vinul regionálně. Mění se v čase v závislosti na samosprávě obce a umístění.

Přesto existují obdobné budovy ve francouzsky mluvícím Valais, v horním Ticinu nebo v rétorománském kantonu Graubünden, jenž se pro walserské etnikum staly tradiční. Například jeden z těchto walserských domů se nachází ve městě Tannberg

Převážná většina walserského obyvatelstva jsou katolíci. Někteří navštěvují kostely pravidelně každý týden, jiní jen o svátcích. Výjimku tvoří Walseři v oblasti Werdenberg u Bernu a v některých údolích kantonu Graubünden. V 16. století rozhodly úřady v Bernu, že se má obyvatelstvo ve všech podřízených obcích stát protestanty, a určily tak i náboženskou příslušnost místních Walservů. V největším švýcarském kantonu Graubünden se ale každá obec mohla sama rozhodnout, jakou konfesi přijme. Proto se tedy ve švýcarských alpských vesnicích najdou Walservé, kteří se řadí k protestantům.

v Mittelberg, ale půdorys stejně také jako architektonický styl se od ostatních liší jen nepatrně.

Ve walserské kuchyni

U Walservů najdeme několik pokrmů, které lze považovat za pro ně typické. Měly jedno společné: musely být jednoduché a nesměly stát mnoho peněz. Jelikož se většina Walservů živila jako farmáři, základem jejich jídelníčku byly hlavně mléčné produkty – mléko, sýr, mléčné a později i rýžové pyré. Oblíbená byla také jídla z brambor, a to především zapečené brambory s vepřovým sádlem. Do walsers-

čej. Při narození dítěte dostane novorozeně chléb s brusinkami, který je mu seslán jako dar od Matky Boží Panny Marie.

Poměrně odlišnou zvyklostí je průběh pohřbu. Než se tato smuteční událost uskuteční, procházejí lidé na hřbitov smuteční bránou, která je ozdobena smutečním kvítím.

Dalším zajímavým prvkem jsou shromáždění, která se konají každé čtyři roky, na nichž se schází kolem dvou set Walservů jak ze Švýcarska, Lichtenštejnska, Itálie, tak i z Rakouska. Tohoto shromáždění jsme se letos zúčastnily také. Konalo se čtyři dny,

Walserské kroje jsou plné radosti ze života

ského jídelníčku patří i zelí a také maso, které je nejčastěji uzené.

Čím se Walservé proslavili, byl jejich chléb „Walsler Nussbrod“. Tento chléb z tmavé celozrnné mouky pekli ve svých tradičních pecích. Ostatně někteří z nich dodnes podnikají ve výrobě tradičního a vysoce kvalitního pečiva či v oblasti sýrařství. Známým sýrem je například „Walserstolz“, sýr z kravského mléka, který vznikl před šesti sty lety ve Vorarlbersku. Jeho název lze přeložit jako „walserská pýcha“.

Zvyky a obyčeje

Samozřejmější u walserského obyvatelstva jsou svátky a tradice, většina z nich se však neliší od těch lichtenštejnských a švýcarských. Mimo tradičních svátků jako jsou Vánoce, Nový rok a Velikonoce, dodržují Walseři jeden poměrně netradiční oby-

zpočátku ve švýcarském městě Chur, poté se slavnost přesunula do malebné obce Arosa. Na místě se projednávají novinky ohledně celé komunity, zpívají se lidové písně, lidé jsou oblečeni v krojích a po pár skleničkách kvalitního švýcarského vína zazní i walserská hymna.

My tak díky tomuto setkání měly jedinečnou možnost nahlédnout o trochu více pod pokličku tomuto etniku, což pro nás byl velmi obohacující zážitek.

Walservé jsou na první dojem uzavření, ostatně jako většina germánských národů. Po delším povídání se ale ukázalo, že jsou neobyčejně milí a s dotazováním neměli žádný problém, ba naopak. Byli velice překvapeni a zároveň potěšeni, že o ně jevíme zájem.

Text a foto: **Nikola Kociánová, Veronika Pozníková a Aneta Rosenhoferová**